

КВАРТАЛЕН ЕКОНОМСКИ ИЗВЕШТАЈ

- прв квартал 2021 година
со макроекономски проекции за 2021 година -

Резиме

- Во К-1-2021 е забележан пад на **економската активност** од 1,9% на годишна основа, под влијание на неповолните ефекти од пандемијата на коронавирус;
- **Бројот на вработени** во К-1-2021 е понизок за 2,2% во однос на истиот квартал од 2020 година. **Бројот на невработени** се намали за 3,7%, што резултираше со намалување на **стапката на невработеност** во К-1-2021 на 16,0%;
- Просечната **нето-плата** во К-1-2021 изнесува 28.144 денари и бележи раст од 4,0% на номинална основа, односно раст од 2,0% на реална основа, споредено со нето-платата во К-1-2020;
- Вкупните **буџетски приходи** во К-1-2021 се повисоки за 4,4%, додека вкупните **буџетски расходи** се повисоки за 2,8% споредено со истиот квартал од 2020 година;
- **Стапката на инфлација** во К-1-2021 изнесува 2,0% на годишна основа;
- Вкупниот **депозитен потенцијал** на банките во К-1-2021 се зголеми за 1,0% на квартална основа;
- **Кредитната активност** на банките во К-1-2021 забележа раст од 1,2% на квартална основа;
- Во К-1-2021 е забележан раст на **извозот на стоки** од 18,0% и на **увозот на стоки** од 14,1% на годишна основа, со што вкупната **надворешнотрговска размена** изразена во евра забележа раст од 15,7%;
- Согласно пролетните проекции, **економската активност** во 2021 година се очекува да заздраве, при што растот е проектиран на 4,1%, додека **стапката на инфлација** е проектирана на 2,1%.

Содржина:

1. Економска активност.....	3
2. Пазар на работна сила.....	4
3. Јавни финансии.....	6
3.1. Буџетски приходи според економската класификација.....	6
3.2. Буџетски расходи според економската класификација	7
3.3. Расходи по буџетски корисници.....	8
3.4. Буџетски дефицит и државен долг.....	10
4. Инфлација и монетарни движења	10
5. Надворешен сектор	13
5.1. Надворешнотрговска размена.....	13
5.2. Платен биланс.....	16
6. Макроекономски проекции за 2021 година	17

1. Економска активност

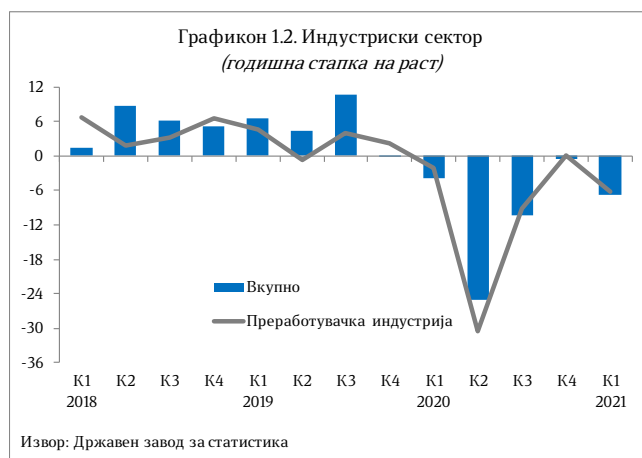
Во К-1-2021 е забележан **пад на економската активност** од 1,9% на годишна основа, под влијание на неповолните ефекти од пандемијата на корона вирус (Графикон 1.1).

Анализирано според производната страна на БДП, активната во **услужниот сектор** се намали за 1,0%. Од услужните дејности, пад е забележан кај Уметност, забава и рекреација од 3,8%; Јавна управа, одбрана, образование и здравство од по 2,9%; Информации и комуникации од 0,9%; Финансиски и дејности на осигурување од 0,7%; Трговија, транспорт и угостителство од 0,4% и Стручни, научни, технички и административни дејности од 0,3%. Раст е забележан единствено кај Дејности во врска со недвижен имот од 0,5%.

Индустрискиот сектор забележа пад од 6,7%, во услови на намалено производство во преработувачката индустрија за 6,2% (Графикон 1.2). Согласно високофреквентните податоци за индустријата, во март е прекинат падот на производството во

претходните два месеца, односно е регистриран годишен раст од 7,6%, при што покрај забрзувањето на растот на производството на машини, уреди и електрична опрема во однос на првите два месеца, се забележува премин во позитивната зона на производството на текстил, прехранбени производи, моторни возила итн. Искористеноста на капацитетите во преработувачката индустрија продолжи да расте во текот на првото тримесечје од 2021 година и во март достигна 71,1%, со што се приближи до нивото пред здравствено-економската криза.

Градежништвото забележа раст од 1,7%, што се должи на позитивните движења во сегментот на високоградба. Во **земјоделскиот сектор** е забележан раст од 0,3%, со што се враќаат позитивните движења во овој сектор по падот од 3,2% во претходниот квартал.

Анализирано според расходната страна на БДП, намалената економска активност главно произлегува од падот на **бруто-инвестициите** од 16,6% на

реална основа, поточно од падот на залихите, којшто е ублажен со растот на инвестициите во основни средства, што соодветствува со зголемените инвестиции во градежни работи и силниот увоз на инвестициски добра (Графикон 1.3).

Потрошувачката забележа минимален пад од 0,1%, во чии рамки **приватната потрошувачка** порасна за 0,4%, а **јавната потрошувачка** опадна за 2,2%. Приватната потрошувачка беше

подржана од мерките за справување со последиците од корона-кризата и го одразува растот на дознаките од странство, додека падот на јавната потрошувачка делумно се должи на високата споредбена основа, но и на реалниот пад на јавните расходи за плати и надоместоци.

Извозот на стоки и услуги забележа раст од 8,6% на реална основа, што е главно одраз на подобреното меѓународно економско окружување и резултираше, пред сè, со раст на извозот на машини, транспортни уреди и хемиски производи. **Увозот на стоки и услуги** забележа реален раст од 2,0%, придвижен од увозот на интермедијарни и капитални добра, со што нето-извозот има позитивен придонес врз економската активност (Графикон 1.1).

2. Пазар на работна сила

Во К-1-2021, според Анкетата на работна сила, **бројот на вработени лица** е намален за 2,2%, односно за 18 илјади лица во однос на истиот квартал од 2020 година, а падот се должи на намалената вработеност во услужниот сектор (10,6 илјади или 2,3%), во земјоделскиот сектор (5 илјади или 5,0%), во индустријата (2,3 илјади или 1,2%) и во градежништвото (176 лица или 0,3%). Во рамки на услужната дејност, особен пад на вработеноста се јавува кај транспортот и складирањето и кај објектите за сместување и сервисни

дејности со храна, додека зголемување на вработеноста има кај дел од дејностите на јавниот сектор, стручни, научни и технички дејности и информациско-комуникациската дејност.

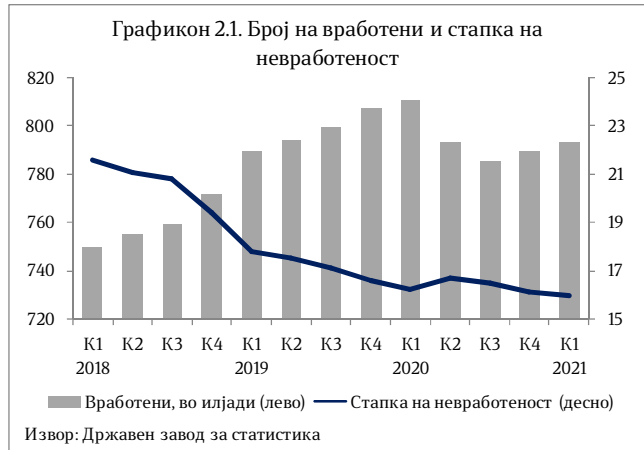
Анализирано според економскиот статус, зголемување на вработеноста се јавува единствено кај работодавците (1,1 илјада или 3,7%), а пад е забележан кај вработените за сопствена сметка (9,5 илјади или 11,2%), семејните работници (3,8 илјади или 10,8%) и вработените

лица (приматели на плата) од 5,8 илјади или 0,9%.

Стапката на вработеност во К-1-2021 изнесува 47,1% и во однос на истиот квартал од 2020 година е намалена за 1,0 п.п..

Меѓутоа, и покрај намалувањето на вработеноста, забележан е и пад на **бројот на невработени**, којшто е намален за 5,8 илјади лица, односно за 3,7% во однос на истиот квартал од 2020 година. Овие движења предизвикаа **стапката на невработеност** во К-1-2021 да се намали на 16,0%, односно за 0,2 п.п. во споредба со истиот квартал од 2020 година, а во однос на претходниот квартал таа е пониска за 0,1 п.п. (Графикон 2.1).

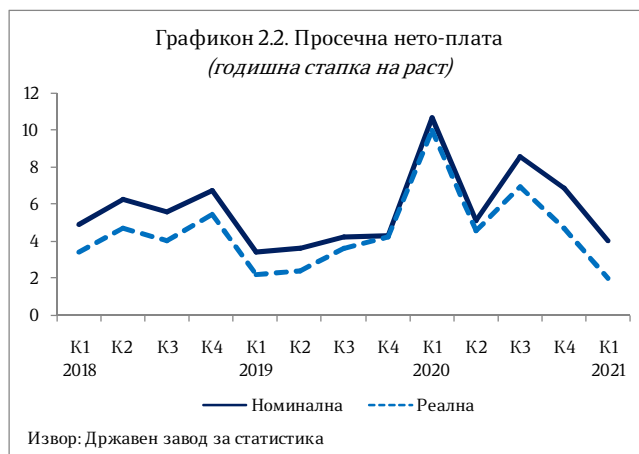
Гледано по возрастни групи, невработеноста во однос на К-1-2020 е намалена кај групите на возраст од 25 до 49 години за 6,4%, и од 15 до 24 години за 0,8%, додека невработеноста кај групата на возраст од 50 до 64 години е зголемена за 1,7%. Според половата структура, стапката на невработеност е намалена за 0,9 п.п. кај женското

население и изнесува 14,7%, што е за 2,2 п.п. помалку од невработеноста кај мажите којшто е зголемена за 0,3 п.п. и изнесува 16,9%.

Бројот на активно население е намален за 23,8 илјада лица, односно за 2,5% на годишна основа. Активното население во К-1-2021 сочинува 56,0% од вкупното работоспособно население и е намалено за 1,4 п.п. во споредба со истиот квартал од 2020 година.

Просечната месечна **нето-плата** во К-1-2021 изнесува 28.144 денари и е повисока за 4,0% на номинална основа споредено со истиот квартал од 2020 година, додека на реална основа, нето-платата бележи зголемување од 2,0% (Графикон 2.2).

Просечната месечна **брuto-плата** во К-1-2021 изнесува 41.999 денари и бележи раст од 4,0% на номинална и 2,0% на реална основа.

Продуктивноста на трудот во К-1-2021 е зголемена за 0,3%, што е последица на понискиот пад на производството од падот на вработеноста.

3. Јавни финансии

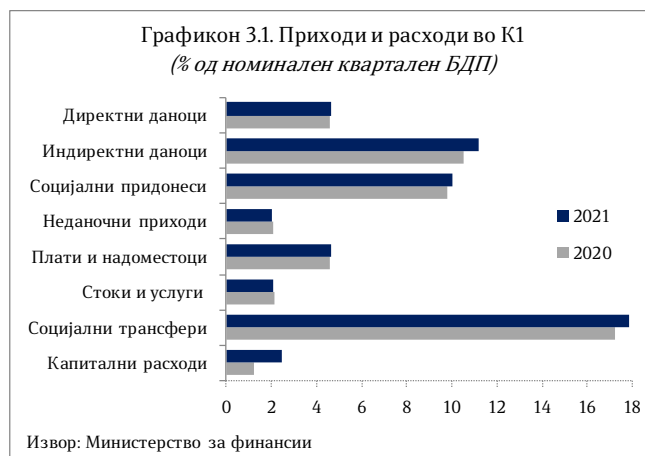
3.1. Буџетски приходи според економската класификација

Вкупните буџетски приходи во К-1-2021 учествуваат со 29,8% во кварталниот БДП и се повисоки за 4,4% споредено со истиот квартал од 2020 година, при што раст бележат даноците од 6,2% и придонесите од 3,3%, додека неданочните приходи се намалени за 0,8%. Кај даночните приходи забележана е повисока наплата кај данокот на додадена вредност, персоналниот данок на доход, данокот на добивка, увозните давачки и другите даночни приходи, додека пад е забележан само кај акцизите.

Наплатата на индиректните даноци во К-1-2021 е зголемена за 7,4%, а кај директните даноци е забележано зголемување од 2,5% во однос на К-1-2020. Гледано од аспект на структурното учество во БДП, учеството на приходите од директни даноци е непроменето на годишно ниво и изнесува 4,6% од кварталниот БДП, а учеството на приходите од индиректни даноци во БДП за К-1-2021 изнесува 11,2% и е повисоко за 0,6 п.п. во однос на К-1-2019.

Кај **индиректните даноци**, приходите од ДДВ доминираат и претставуваат 47,2% од вкупните даночни приходи во К-1-2021, и се повисоки за 11,4% споредено со истиот квартал претходната година. Во структурата на

данокот на додадена вредност, најголемо е учеството на ДДВ при увоз, по што следи ДДВ од прометот во земјата. Споредено со истиот квартал од 2020 година, приходите од акцизи се пониски за 1,6%, додека приходите од царински давачки се зголемени за 10,4%.

Во рамки на **директните даноци**, кај персоналниот данок на доход е забележано зголемување од 0,8%, а кај приходите од данокот на добивка од 5,0% во однос на истиот квартал претходната година.

Наплатата на **социјалните придонеси** е повисока за 3,3%, така што зголемување на наплатата е забележано кај сите придонеси, односно кај придонесите за пензиско и инвалидско осигурување од 3,3%, кај придонесите за здравствено осигурување од 3,5% и кај придонесите за вработување од 2,3%.

Неданочните приходи, коишто претставуваат 2,0% од кварталниот БДП, во К-1-2021 беа реализирани за 0,8% помалку во однос на истиот квартал од 2020 година.

Капиталните приходи, во кои спаѓаат приходите од закуп на градежно земјиште, продажба на станови, како и

приходи од дивиденди, во К-1-2021 беа пониски за 48,7% на годишна основа. Приходите по основ на **донации од странство** забележаа зголемување за 24,0%.

3.2. Буџетски расходи според економската класификација

Вкупните буџетски расходи во К-1-2021, со учество од 34,1% во кварталниот БДП, се повисоки за 2,8% споредено со истиот квартал од 2020 година.

Тековните расходи, коишто претставуваат 31,6% од кварталниот БДП, имаат учество од 92,8% во вкупните расходи и беа реализирани за 0,9% помалку на годишна основа. Во рамки на тековните расходи, расходите за стоки и услуги забележаа пад од 2,8%, а расходите за плати и надоместоци раст од 2,9% во однос на истиот квартал претходната година.

Средствата за трансфери, коишто учествуваат со 69,8% во вкупните расходи, беа реализирани за 1,1% помалку на годишна основа. Социјалните трансфери забележаа раст од 4,8% и учествуваа со 52,4% во вкупните расходи. Расходите за пензии, коишто сочинуваат најголем дел од социјалните трансфери, се зголемија за 4,8% и забележаа учество од 32,0% во вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, коишто ги вклучуваат и трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесуваа 16,2% и

истите забележаа намалување од 17,2% споредено со првиот квартал од 2020 година. Блок и наменските дотации кон единиците за локална самоуправа забележаа зголемување од 1,6%, а субвенциите и трансферите висок пад од 34,4%, откако во К-1-2020 остварија исклучително висок годишен раст.

Расходите за каматни плаќања беа намалени за 6,1% на годишна основа, така што расходите по камати на домашен долг забележаа зголемување од 6,9%, а каматните расходи по надворешен долг се намалени за 14,3%.

Капиталните расходи, коишто претставуваат 2,4% од кварталниот БДП, се реализирани за речиси двојно повеќе споредено со истиот квартал од 2020 година и остварија учество од 7,2% во вкупните расходи.

3.3. Расходи по буџетски корисници

Во продолжение е даден осврт на буџетските расходи за најголемите буџетски корисници, чиј вкупен годишен буџет изнесува 85,0% од вкупниот буџет на сите буџетски корисници.

Во периодот јануари - март 2021 година, преку разделот **Министерство за финансии – функции на држава**¹ реализирани се 9.037 милиони денари што претставува 14,6% од предвидените за 2021 година. Отплата на главнина (3.255 милиони денари) е главна ставка во вкупните расходи на овој буџетски корисник со учество од 36,0%. За капитални расходи се издвоени 2.910 милиони денари (51,9% од планираното), односно 32,2% од вкупните расходи на овој буџетски корисник. По основ на каматни плаќања отпаѓаат 19,8% од вкупните расходи, за што се реализирани 1.790 милиони денари, или 20,5% од вкупниот буџет за оваа намена.

Министерството за труд и социјална политика во К-1-2021 година реализираше 13.036 милиони денари или 24,4% од вкупниот буџет за тековната година. Притоа, најголем дел

(68,0%) од расходите во овој период се наменети за тековни трансфери до буџетските фондови, за што се потрошени 8.867 милиони денари или 24,4% од средствата наменети за 2021 година. Втора најзначајна расходна ставка е социјални бенефиции, којашто учествува со 21,7% во вкупните расходи и за оваа намена реализирани се 23,8% (2.834 милиони денари) од планираните за 2021 година.

Министерството за образование и наука во анализираниот период изврши буџетски средства во износ од 6.320 милиони денари, што е 23,3% од вкупниот буџет за 2021 година. Најголем дел од расходите (64,3%) претставуваат тековни трансфери до ЕЛС, за што се потрошени 4.062 милиона денари или 25,0% од вкупно планираните средства. Плати и надоместоци е втора најзначајна ставка со учество од 15,7%, за што се потрошени 993 милиони денари, односно 23,2% од вкупно предвидените.

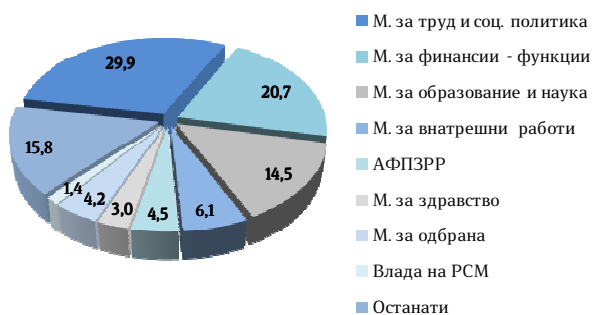
Во анализираниот период, од страна на **Министерството за внатрешни работи** вкупно се реализирани 2.658 милиони денари, што претставува 22,2% од сопствениот буџет за 2021 година. Најзначајна расходна ставка претставува плати и надоместоци со учество од 76,3%, за што се потрошени 2.028 милиони денари или 25,1% од планираното. Втора најзначајна ставка е стоки и услуги со учество од 15,0%, за што се реализирани 399 милиони денари или 16,1% од годишниот план.

¹ Во рамките на овој раздел опфатени се активности како што се: навремено сервисирање на обврските на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА итн.

Министерството за одбрана во периодот јануари - март 2021 година реализираше буџетски средства во износ од 1.842 милиона денари, што е 16,6% од вкупниот буџет за оваа година. Платите и надоместоците имаат најголемо учество во расходите со 55,7%, за што во овој период се реализирани 1.026 милиони денари (24,2% од вкупно предвидените средства за тековната година). Расходите за стоки и услуги учествуваат со 27,9% во вкупните расходи, за што во анализираниот период се потрошени 514 милиони денари, односно 19,2% од вкупно предвидените.

Графикон 3.2. Структура на расходи по буџетски корисници во К-1-2021 (во %)

Извор: Министерство за финансии

Владата на Република Северна Македонија во К-1-2021 година реализираше вкупно 593 милиони денари, односно 8,5% од планираните средства за 2021 година. Притоа, субвенциите и трансферите коишто учествуваат со 55,9% во вкупните расходи на овој буџетски корисник беа реализирани во износ од 332 милиона денари (5,9% од предвидените средства).

Министерството за здравство, во периодот јануари - март 2021 година,

изврши буџетски средства во износ од 1.292 милиона денари, што е 19,3% од вкупниот буџет за 2021 година. Стоките и услугите имаат најголемо учество во расходите со 46,7%, за што во овој период се потрошени 603 милиони денари или 19,4% од средствата наменети за 2021 година.

Министерството за транспорт и врски во овој период реализираше средства во износ од 613 милиони денари, што е 11,5% од вкупниот буџет за тековната година. Реализацијата на капиталните расходи, како главна ставка, изнесува 10,5% од предвиденото (462 милиона денари).

Во периодот јануари - март 2021 година, **Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (АФПЗРР)** реализираше средства во износ од 1.965 милиони денари што претставува 36,9% од планираните средства за тековната година. За субвенции и трансфери, коишто учествуваат со 74,9% во вкупните расходи, реализирани се 34,4% од планираните средства, односно 1.472 милиона денари. Втора најважна ставка е капитални расходи, за којашто се реализирани 466 милиони денари (50,9% од предвиденото), што е 23,7% од вкупните расходи на овој буџетски корисник.

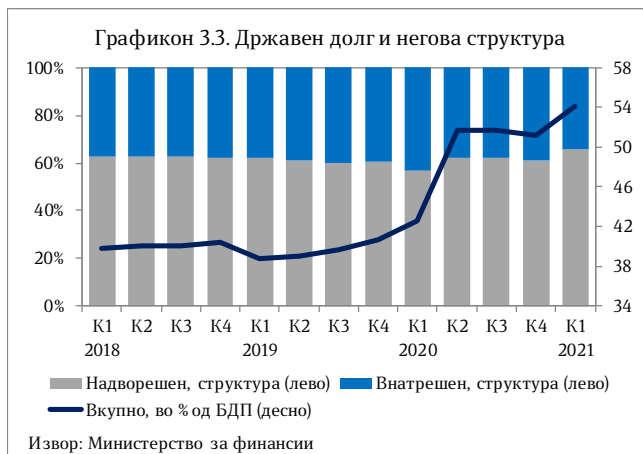
Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог достапен на следната врска (<http://finance.gov.mk/mk/node/692>).

3.4. Буџетски дефицит и државен долг

Во првиот квартал од 2021 година, **дефицитот на консолидираниот Буџет** изнесува 6.863 милиони денари или 4,2% од БДП за овој квартал, а дефицитот на Централниот буџет изнесува 6.750 милиони денари, односно 4,1% од кварталниот БДП.

Вкупниот **државен долг** на крајот на К-1-2021 изнесува 54,1% од БДП и забележа зголемување на своето учество во БДП за 2,9 п.п. во однос на К-4-2020. Учеството на надворешниот долг во вкупниот државен долг во однос на К-4-2020 е зголемено за 4,5 п.п. и изнесува

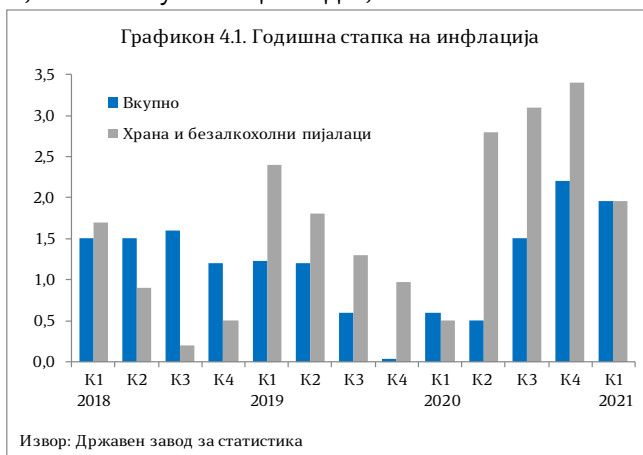

65,8%, а учеството на внатрешниот долг е соодветно намалено и изнесува 34,2% од вкупниот државен долг.

4. Инфлација и монетарни движења

Стапката на инфлација, мерена според Индексот на трошоци на живот, во К-1-2021 изнесува 2,0% на годишна основа и е намалена за 0,2 п.п. во споредба со К-4-2020. Споредено со претходниот квартал, забележано е забавување на растот на цените, што главно се должи на цените на храната, коишто имаат најголем придонес кон стапката на инфлација. Забавениот раст на цените на храната се должи на забавувањето на растот на цените на овошјето и зеленчукот, додека позитивен придонес имаат цените на маслото и житарките. Раст на потрошувачките цени во К-1-2021 бележат категориите: Алкохолни пијалаци, тутун и наркотици од 6,7%, Ресторани и хотели од 5,4%, Домување, вода, електрика, гас и други горива од

4,5%, Здравствена заштита од 2,6%, Храна и безалкохолни пијалаци од 2,0%, Разновидни стоки и услуги од 1,4%, Рекреација и култура од 1,3%, Мебел, покуќнина и одржување на покуќнина од 1,0% и Образование од 0,2%. Пад на цените е забележан во категориите: Транспорт од 2,6%, Облека и обувки од 0,9% и Комуникации од 0,2%.

Во првиот квартал² од 2021 година, Народна банка на Република Северна Македонија ја намали **основната каматна стапка** за дополнителни 0,25 п.п., односно од 1,5% на 1,25%, откако претходната година ја намали каматната стапка на благајничките записи во три наврати поради условите коишто произлегуваат од мерките за спречување на ширењето на коронавирусот, кои неповолно влијаат како врз глобалната така и врз домашната економија. Одлуката за понатамошно монетарно олабавување се носи во услови на стабилни движења на девизниот пазар и умерена динамика на инфлацијата, а додека сè уште постои неизвесност од пандемијата и влијанието врз здравувањето на економијата. Целта на намалувањето на основната каматна стапка до нивото од 1,25%, се очекува да придонесе за намалување на цената на финансирање преку кредити од банките и натамошна кредитна поддршка на приватниот сектор, заради ублажување на ефектите од пандемијата врз домашната економија, којашто сè уште трае.

Каматната стапка на расположливите депозити на 7 дена во март 2021 година изнесуваше 0,3% и во споредба со претходниот квартал остана непроменета.

Примарните пари³ во К-1-2021 забележаа раст на квартална основа од

27,6% (во претходниот квартал е забележан пад од 14,9%), како резултат на зголемување на вкупната ликвидност на банките за 66,2%, додека готовите пари во оптек регистрираа намалување од 0,3%. Во однос на К-1-2020, примарните пари се зголемија за 19,0% (во К-4-2020 е забележан пад од 6,1%), како резултат на зголемената вкупна ликвидност на банките од 27,4% и растот на готовите пари во оптек од 10,2%.

Во К-1-2021, најтесната парична маса М1⁴ забележа зголемување од 0,9% во однос на претходниот квартал. Монетарниот агрегат М2 забележа раст од 1,4%, а најширокиот монетарен агрегат М4 се зголеми за 1,0% на квартална основа.

Вкупниот **депозитен потенцијал**⁵ на банките во К-1-2021 се зголеми за 1,0% на квартална основа, по растот од 3,9% во претходниот квартал. Анализирани по сектори, депозитите на претпријатијата се намалија за 0,8%, а депозитите на домаќинствата се зголемија 1,7%. Од аспект на валутата, споредено со претходниот квартал, денарските депозити се зголемија за

готовината во благајната на банките), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

⁴ Монетарниот агрегат М1 го сочинуваат готовите пари во оптек и депозитните пари. Монетарниот агрегат М2 го сочинуваат монетарниот агрегат М1 и краткорочните депозити, а монетарниот агрегат М4 е составен од монетарниот агрегат М2 и долгорочните депозити.

⁵ Депозитите вклучуваат и пресметана камата.

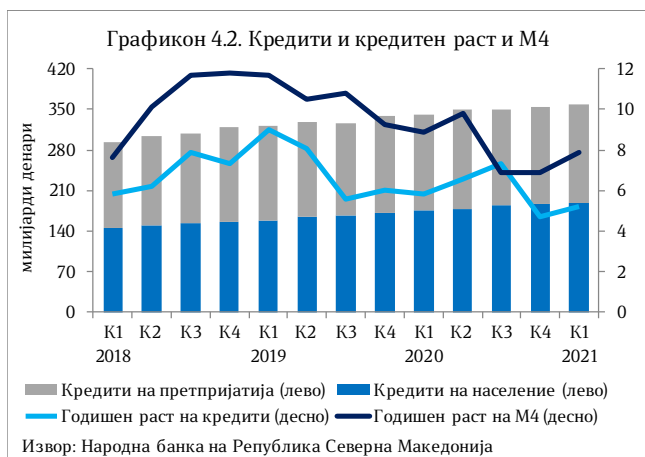
² Податоците од монетарната статистика, статистиката на останатите финансиски институции и статистиката на каматните стапки се по нова методологија.

³ Ги вклучува готовите пари во оптек (вклучително и

0,4%, а девизните депозити забележаа раст од 2,0%. Степенот на евроизација е зголемен за 0,4 п.п. во споредба со претходниот квартал и изнесува 40,2%, мерено преку учеството на девизните депозити во вкупниот депозитен потенцијал.

Според рочноста, учеството на долгорочните депозити во вкупниот депозитен потенцијал во К-1-2021 се намали за 0,3 п.п. споредено со претходниот квартал и изнесува 23,5% (во К-4-2020 изнесуваше 23,8%). Во анализираниот период, краткорочните депозити забележаа зголемување од 1,8%.

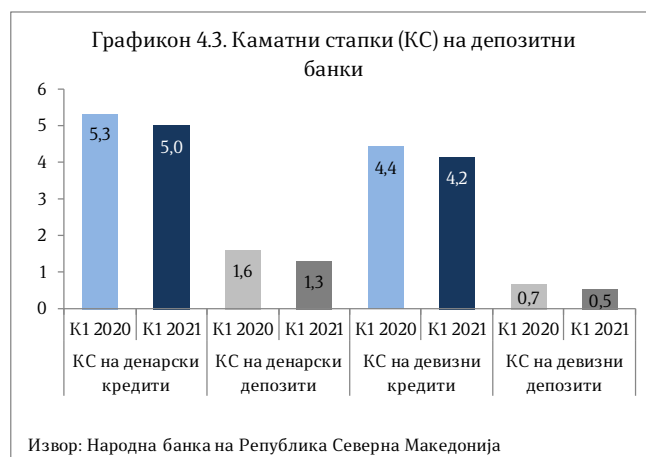
Кредитната активност на банките во К-1-2021 забележа раст од 1,2% на квартална основа (во претходниот квартал регистрираше раст од 1,3%), во услови на раст на кредитите кон претпријатијата од 0,6% и раст на кредитите кон домаќинствата од 1,6%. Од валутен аспект, девизните кредити во К-1-2021 споредено со претходниот квартал се зголемија за 1,3%, додека денарските кредити се зголемија за 1,1%. Според рочноста, долгорочните

кредити во К-1-2021 во однос на претходниот квартал бележат раст од 0,7%, а краткорочните кредити се зголемија за 3,4%.

Каматната стапка⁶ на денарските кредити во К-1-2021 изнесува 4,99% и е намалена за 0,07 п.п. во споредба со претходниот квартал. Каматната стапка на девизните кредити во К-1-2021 изнесува 4,15% и е намалена за 0,04 п.п. во однос на претходниот квартал.

Каматната стапка на денарските депозити во К-1-2021 изнесува 1,30% и забележа пад од 0,05 п.п. споредено со претходниот квартал, а каматната стапка на девизните депозити изнесува 0,52% и е намалена за 0,04 п.п. во однос на претходниот квартал.

Каматната стапка на новоодобрените денарски кредити во К-1-2021 изнесува 4,32%, а на новоодобрените девизни кредити 3,44%. Каматните стапки на новопримените денарски и девизни депозити изнесуваат 0,89% и 0,40%, соодветно.

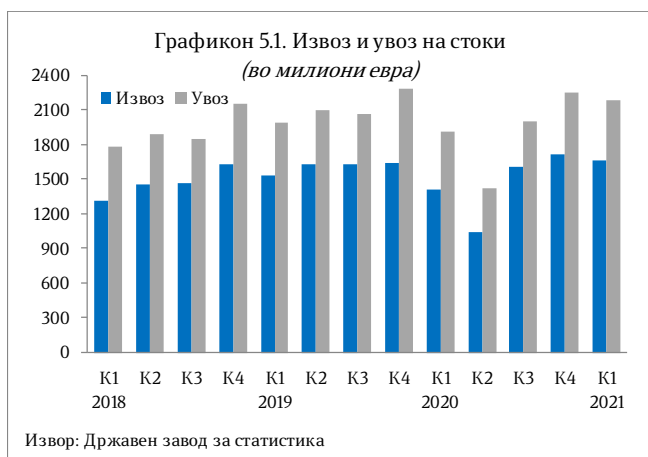
⁶ Во девизните кредити и депозити се вклучени денарските кредити и депозити со валутна клаузула.

5. Надворешен сектор

5.1. Надворешнотрговска размена

Според податоците на Државниот завод за статистика, вкупната надворешнотрговска размена со странство во К-1-2021 изнесува 3.850,2 милиона евра и бележи раст од 15,7% во однос на истиот квартал од 2020 година.

Извозот на стоки во К-1-2020 изнесува 1.661,2 милиона евра и во однос на К-1-2020 бележи раст од 18,0%, додека во однос на претходниот квартал регистриран е пад од 3,5%.

Анализирано **по сектори** на СМТК (Стандардна меѓународна трговска класификација), позитивни движења во извозот во К-1-2021 во однос на истиот квартал од 2020 година се забележуваат кај следните сектори:

- о машини и транспортни уреди за 26,3% (во чии рамки најголем раст забележаа категориите: индустриски машини и делови за 112,3 милиони евра или 73,7%; електрични машини, апарати и делови за 34,6 милиони евра или 15,8%);

- о хемиски производи за 34,3% (хемиски материи и производи за 108,6 милиони евра или за 39,0%);
- о производи класирани по материјалот за 11,7% (железо и челик за 17,3 милиони евра или 12,2%; обоени метали за 4,7 милиони евра или 3,6 пати);
- о сировини освен гориво за 15,6% (метална руда и отпадоци од метал за 5,6 милиони евра или 10,0%);
- о производи за храна за 9,4% (месо и преработки од месо за 4,9 милиони евра или 83,7%; овошје и зеленчук за 1,7 милиони евра или 5,0%) и
- о минерални горива и мазива за 10,4% (нафта и производи од нафта за 2,6 милиони евра или 25,0%).

Негативно придвижување на извозот се забележува кај секторите:

- о разни готови производи за 9,7% (во чии рамки најголем пад забележа категоријата облека за 21,2 милиона евра или 19,8%);
- о пијалаци и тутун за 20,5% (тутун и производи од тутун за 6,3 милиони евра или 34,9%) и
- о животински и растителни масла за 5,0% (цврсти растителни масла и масти, сирови, рафинирани или фракциони за 0,2 милиона евра или 5,8%).

Гледано **по економска намена**, во К-1-2021 раст на извозот е забележан кај следните групи производи:

- о стоки за индустриски набавки за 150,1 милион евра или 22,5%;
- о производи за инвестиции без транспортна опрема за 121,3 милиони евра или 52,8%;
- о храна и пијалаци од 6,6 милиони евра или 7,0% и
- о горива и мазива за 2,3 милиони евра или 11,8%.

Намалување на извозот е забележано кај следните групи производи:

- о стоки за широка потрошувачка за 23,7 милиони евра или 12,9% и
- о транспортна опрема за 3,6 милиони евра или 1,7%.

Увозот на стоки во К-1-2021 изнесува 2.189,0 милиони евра и е зголемен за 14,1% во однос на К-1-2020, додека во однос на претходниот квартал бележи пад од 2,8%.

Анализирано **по сектори** на СМТК, позитивно придвижување на увозот во К-1-2021 во однос на К-1-2020 се забележува кај следните сектори:

- о хемиски производи за 53,2% (во чии рамки најголем раст забележа категоријата неоргански хемиски производи за 113,4 милиони евра или за приближно 4 пати поголем увоз);
- о производи класирани по материјалот за 12,2% (обоени метали за 41,7 милиони евра или 15,4%; изработки од неметални минерали за 35,7 милиони евра или 36,4%);
- о машини и транспортни уреди за 13,0% (електрични машини, апарати и делови за 17,7 милиони евра или 9,7%;

- машини за обработка на метали за 10,0 милиони евра или 3,3 пати);
- о суровини освен гориво за 8,7% (метална руда и отпадоци од метал за 3,0 милиони евра или 8,7%);
- о разни готови производи за 2,4% (професионални, научни и контролни инструменти и апарати за 2,8 милиони евра или 19,7%; облека за 2,6 милиони евра или 11,5%);
- о пијалаци и тутун за 7,7% (пијалаци за 0,8 милиони евра или 9,2%) и
- о животински и растителни масла за 3,8% (цврсти растителни масла и масти, сирови, рафинирани или фракциони за 0,4 милиони евра или 3,6%).

Негативно придвижување кај увозот се забележува кај секторите:

- о минерални горива и мазива за 6,0% (во чии рамки најголем пад забележа категоријата нафта и производи од нафта за 10,8 милиони евра или 10,2%) и
- о производи за храна за 0,7% (жита и преработки од жита за 2,1 милион евра или 8,5%).

Гледано **по економска намена**, во К-1-2021 раст на увозот е забележан кај следните групи производи:

- о стоки за индустриски набавки за 220,8 милиони евра или 23,0%;
- о производи за инвестиции без транспортна опрема за 48,7 милиони евра или 18,7% и
- о стоките за широка потрошувачка за 16,0 милиони евра или 7,7%.

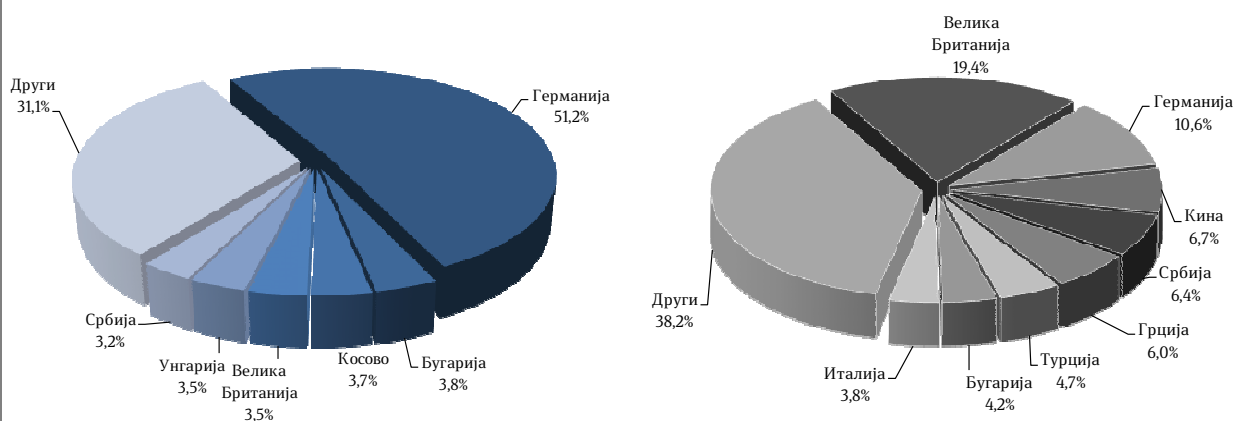
Намалување на увозот е забележано кај следните групи производи:

о горива и мазива за 8,7 милиони евра или 4,5%;

о транспортна опрема за 5,5 милиони евра или 4,9% и

о храна и пијалаци за 2,1 милион евра или 1,2%.

Графикон 5.2. Земји со најголемо учество во извозот (лево) и во увозот (десно) во К-1-2021

Извор: Пресметки на Министерството за финансии врз база на податоци од ДЗС

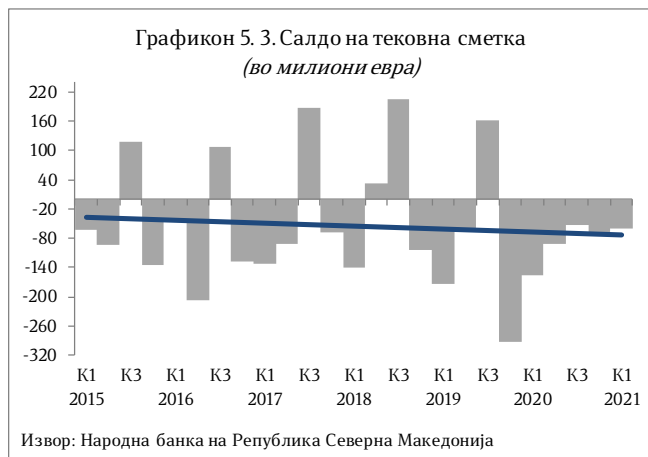
Надворешнотрговската размена на Република Северна Македонија со Европската Унија (ЕУ 27⁷) во К-1-2021 е зголемена за 13,8% во однос на К-1-2020, со што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешнотрговска размена изнесува 60,5% и е намалено за 1,0 п.п. споредено со првиот квартал од 2020 година. Притоа, во К-1-2021 извозот на стоки учествува со 80,1%, а увозот на стоки со 45,6%.

⁷ Започнувајќи од февруари 2020 година, Велика Британија се распределува во групацијата - Останати земји

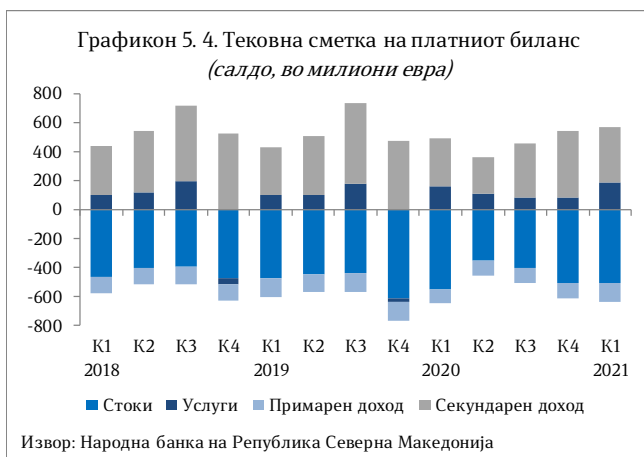
5.2. Платен биланс

Според податоците од Народна банка на Република Северна Македонија, во К-1-2021 на **тековната сметка** на билансот на плаќања е регистриран дефицит од 61,2 милиона евра, што претставува 2,3% од кварталниот БДП, наспроти дефицитот од 6,0% од БДП забележан во истиот квартал од 2020 година.

Анализирано на годишна основа, дефицитот на тековната сметка во К-1-2021 е намален за 94,9 милиони евра, односно 60,8%, што се должи на намалувањето на дефицитот на сметката на стоки за 7,7%, како и на зголемувањето на суфицитот на сметката на услуги за 14,2% и суфицитот на сметката на секундарен доход за 17,7%. Спротивно влијание имаше зголемувањето на дефицитот на сметката на примарен доход за 28,1%.

Во К-1-2021 **трговскиот дефицит** на годишно ниво е намален за 42,2 милиона евра, додека во процент од кварталниот БДП е намален за 1,8 п.п. на годишна основа, односно изнесува 19,1%.

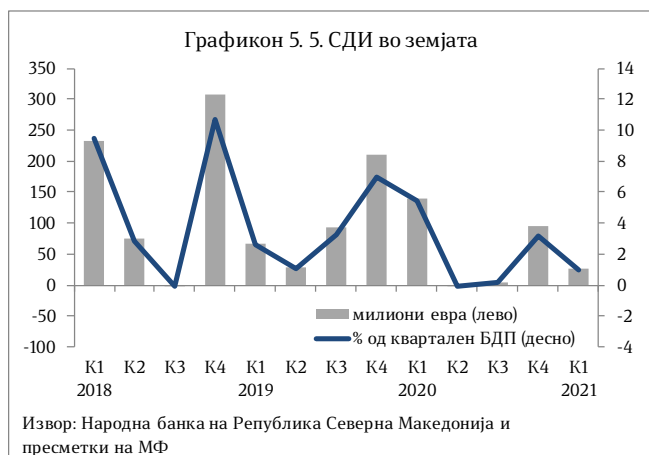
Суфицитот на **сметката на услуги** во К-1-2021 изнесува 188,2 милиона евра и во однос на истиот квартал од 2020 година е зголемен за 23,4 милиони евра. **Трговската отвореност** на Република Северна Македонија во К-1-2021 изнесува 147,8% од кварталниот БДП и во однос на К-1-2020 е зголемена за 17,1 п.п..

Сметката на **примарен доход** во К-1-2021 забележа дефицит од 128,6 милиони евра и истиот е зголемен за 28,2 милиона евра на годишно ниво.

Суфицитот на сметката на **секундарен доход** во К-1-2021 изнесува 383,4 милиони евра и на годишно ниво е зголемен за 57,5 милиони евра. Растот се должи на зголемувањето на приватните трансфери за 32,5 милиони евра, коишто во сметката на секундарниот доход учествуваат со 90,4%, и на официјалните трансфери за 25,1 милион евра, коишто во сметката на секундарниот доход учествуваат со 9,6%.

Дефицитот на **капиталната сметка** во К-1-2021 изнесува 3,7 милиони евра наспроти суфицитот од 0,3 милиони евра остварен во К-1-2020. Влошувањето на салдото на капиталната сметка е резултат на одливот на капитални трансфери.

Странските директни инвестиции (СДИ) во земјата во К-1-2021 изнесуваат 25,7 милиони евра и во однос на К-1-2020 година се намалени за 115,1 милион евра. Намалувањето произлегува од должничките инструменти, каде што е забележан одлив од 103,7 милиони евра, додека по основ на реинвестирање на добивката и по основ на сопственички капитал е регистриран прилив од 95,5 и 33,9 милиони евра, соодветно.

Портфолио инвестициите во К-1-2021 се негативни и изнесуваат 636,9 милиони евра што претставува влошување на салдото во однос на К-1-2020. Ваквите движења се резултат на мартовското издавање долгорочен должнички инструмент од секторот Држава.

Останатите инвестиции во К-1-2021 се негативни и изнесуваат 31,0 милион евра. Во рамки на категоријата останати инвестиции, валутите и депозитите изнесуваат 28,0 милиони евра, додека сметките на заемите и трговските кредити и аванси бележат негативно салдо од 20,6 и 39,5 милиони евра, соодветно.

Девизните резерви на крајот на првиот квартал од 2021 година изнесуваат 3,9 милијарди евра и во однос на К-1-2020 се зголемени за 30,6%. Девизните резерви на крајот на К-1-2021 обезбедуваат 6-месечна покриеност на увозот на стоки и услуги од претходниот 12-месечен период.

6. Макроекономски проекции за 2021 година

Глобалната економија во 2021 година се очекува да продолжи да биде под влијание на ефектите од пандемијата на коронавирус. Сепак, по економската контракција во 2020 година, каква што историски не се памети поради нејзината природа и брзина на распространување, во 2021 година се

очекува опоравување на глобалната економија, коешто во голема мера ќе зависи од дополнителната фискална поддршка во големите економии, како и од брзината на вакцинацијата во текот на годината. Во 2021 година, глобалната економска активност се очекува да забележи раст од 6%, согласно со

последните проекции на Меѓународниот монетарен фонд, а економскиот раст на ЕУ е проектиран на 4,4%, по падот од 6,1% во изминатата година. Во Германија, како најголема економија во рамки на ЕУ и наш најзначаен трговски партнер, растот на економската активност е проектиран на 3,6%.

Оттука, се очекува постепено стабилизирање на глобалните синџири за снабдување и раст на странската побарувачка, којшто споредено со есенските проекции е предвидено да биде нешто понизок. Ваквите очекувања, придружени со намалените притисоци од пандемијата во глобални рамки, во услови на интензивирање на процесот на вакцинација, се очекува да влијаат поволно врз домашните економски текови, како врз извозната активност, така и врз инвестициите и потрошувачката.

Поволното меѓународно окружување и процесот на масовна имунизација во земјата се очекува да имаат позитивно влијание врз очекувањата и довербата на домашните економски субјекти и склоноста за инвестирање и потрошувачка. Фискалната политика и редизајнирањето на јавните расходи, со акцент на засилување на циклусот јавни инвестиции и мерки насочени кон постигнување забрзан, инклузивен и одржлив економски раст, ќе има значително влијание врз инвестициската побарувачка, но и врз потенцијалот за раст.

Државната помош преку различни економски мерки продолжи и во 2021 година, како преку мерките што беа преземени претходната година и продолжија да се реализираат во текот на оваа година, така и преку нови мерки, вклучително и најавените кредитни линии за поддршка на претпријатијата, со цел ублажување на ефектите на пандемијата врз најзагрозените и поддршка на домашната економија за нејзино побрзо заздравување.

По падот во 2020 година, економијата се очекува да зазdravi во 2021 година, при што растот е проектиран на 4,1%, колку што изнесуваше и со првичниот Буџет, но со одредено приспособување во однос на структурата на растот, односно поголем позитивен придонес на домашната побарувачка, при нагорна ревизија на проекциите за раст на потрошувачката и инвестициите, но и поголем негативен придонес на нето-извозот врз економскиот раст.

Декомпозицијата на економскиот раст покажува дека инвестициите ќе имаат значајна улога во заздравувањето на економијата и нејзиното постепено интензивирање. Реалниот раст на бруто-инвестициите е проектиран на 8% во 2021 година, во услови на очекуван раст и на јавните и на приватните инвестиции. Потрошувачката, исто така, е предвидено да го поддржи растот на домашната побарувачка. Приватната потрошувачка се очекува да забележи реален раст од 4%, во услови на постепено враќање на довербата и

оптимизмот со почетокот на масовна вакцинација и опоравување на дознаките од странство, поддржана и од преземените фискални мерки за справување со пандемијата. Позитивни ефекти врз приватната потрошувачка се очекуваат и од кредитната поддршка на банките. Растот на јавната потрошувачка е проектиран на 4,3% на реална основа, којшто делумно се должи на расходите за справување со здравствената криза.

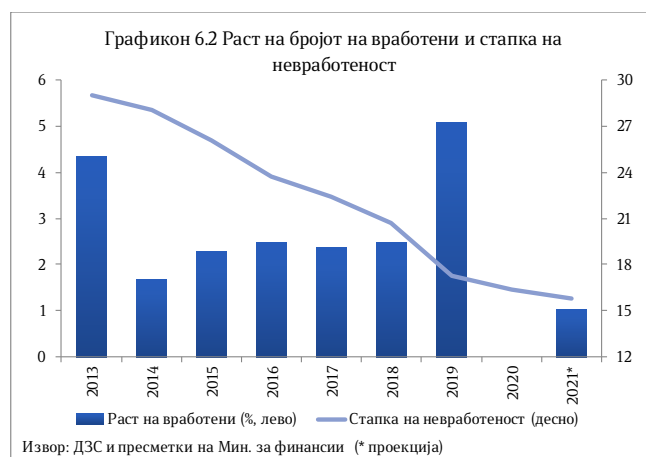

Извозот на стоки и услуги, со исцрпување на неповолните економски ефекти од пандемијата, заздравување на глобалните синџири на производство и на надворешната побарувачка, а оттука повисока искористеност на производствените капацитети во земјата, се предвидува да забележи реален раст од 10,6%. Растот на извозната активност и заздравувањето на домашната побарувачка во 2021 година условуваат зголемен увоз на стоки и услуги, којшто се очекува да се зголеми за 11% на реална основа.

Со намалување на притисоците од здравствената криза, постепеното

враќање на довербата на инвеститорите и подобрување на очекувањата на деловните субјекти се предвидува раст на побарувачката за работна сила, поттикната и преку активните мерки и програми за вработување и поддршката за отворање нови работни места. Во 2021 година, бројот на вработени е предвидено да се зголеми за 1%, што ќе придонесе просечната стапка на вработеност да се зголеми на 47,5%, додека стапката на невработеност да се намали на 15,8%.

Стапката на инфлација во 2021 година е предвидено да изнесува 2,1%, што претставува одредено интензивирање на инфлацијата споредено со 2020 година, и е нагорно ревидирана во однос на првичната проекција (1,5%), при нагорна корекција на проектираниот раст на цените на примарните производи на светските берзи, како што се нафтата, пченицата и пченката, и нагорно придвижување на странската ефективна инфлација.

Дефицитот на тековната сметка на платниот биланс се очекува да се стесни на 3% од БДП во 2021 година, што главно

се должи на проектираното зголемување на приватните трансфери од странство, во услови на постепено намалување на негативните ефекти од пандемијата.

Основното макроекономско сценарио е придружено со ризици, коишто главно се поврзани со долготрајноста и последиците на здравствената криза. Ризиците во однос на проектираната динамика на инфлацијата главно се поврзуваат со високата неизвесност во поглед на ценовните движења на примарните производи на светските берзи.